

Možnosti nastavení správných zemědělských postupů přispívajících ke zlepšení kvality povrchových i podzemních vod s ohledem na nové nastavení SZP po roce 2015

Ing. Jan Gallas

Ředitel odboru environmentálního a ekologického zemědělství

Ministerstvo zemědělství

Vliv zemědělského hospodaření

- Vliv zemědělské činnosti na vodní režim je zásadní a neoddiskutovatelný.
- Jednotlivé pracovní operace na půdě mají zásadní vliv na infiltrační a retenční schopnosti půdy potažmo i celé krajiny.
- Volba optimálního způsobu zpracování půdy závisí vždy na konkrétních stanovištních podmínkách (svažitost, zrnitost půdy, hladiny podzemní vody), klimatických faktorech daného stanoviště i na stupni degradace půd (např. intenzita utužení půdy).
- Zemědělské hospodaření ovlivňuje půdu zejména:
  - strukturou a druhem pěstovaných plodin – závislost na typu pozemku
  - způsobem agrotechnické péče o půdu (orba, podryvání, minimalizační technologie apod.)
  - pojezdy těžkou mechanizací
  - používáním přípravků na ochranu rostlin a minerálních hnojiv
  - snižováním biodiverzity půdních organismů
  - Zapravování organické hmoty do půdy

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Základní legislativní a koncepční nástroje pro regulaci vlivu zemědělské činnosti na kvalitu vod jsou:

- Nitrátová směrnice
- Redefinice GAEC od roku 2015
- Podpora ekologického zemědělství
- Podpora integrované produkce
- Spolupráce s MŽP na ochraně půdy
- Legislativa EU omezující vstupy do RV

Nitrátová směrnice

- Evropské unie (91/676/EHS), vytvořený pro ochranu vod před znečištěním dusičnany ze zemědělství
- Jeden ze zákonných požadavků na hospodaření, které jsou kontrolovány v systému kontroly dotací („cross compliance“)
- Dne 16. června schválila Vláda novelu nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů, kterou dochází k některým úpravám podmínek tzv. akčního programu nitrátové směrnice, a to s účinností od 1.7.2014. Novela má číslo 117/2014 Sb.
- Základní změny jsou následující:
  - Základní omezení pro používání hnojiv (§ 7 odstavec 6)
  - Upřesnění způsobu výpočtu limitu 170 kg/ha v průměru zemědělského podniku organického dusíku živočišného původu (§ 8 odstavec 3)
  - Úprava požadavků na skladování statkových hnojiv (§ 9 odstavec 1)
  - Úprava požadavků na používání hnojiv na svažitých pozemcích (§ 11 odstavec 3)
  - Úprava období zákazu hnojení
  - Úprava limitů hnojení k plodinám

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Standardy GAEC

- Základním nástrojem Ministerstva zemědělství v souvislosti se zachováním kvality půdy, minimální úrovní péče a ochrany vody a hospodaření s ní v rámci zemědělského hospodaření jsou standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC).
- Hospodaření v souladu se standardy GAEC je jednou z podmínek poskytnutí plné výše přímých podpor, některých podpor Programu rozvoje venkova (Osa II) a některých podpor společné organizace trhu s vínem.
- Na ochranu půdy před erozí a zlepšení retenční schopnosti krajiny zvýšením obsahu organické hmoty v půdě se zaměřují především standardy GAEC 2 a GAEC 3.
- GAEC 2 – řeší podmínky hospodaření na erozně ohrožených půdách.
- GAEC 3 – stanovuje povinnosti ve vztahu k navrácení organické hmoty do půdy.

- Žadatel na ploše půdního bloku, popřípadě jeho dílu, označené v evidenci půdy od 1. 7. příslušného kalendářního roku do 30. 6. následujícího kalendářního roku jako půda:
  - a) silně erozně ohrožená, zajistí, že se nebudou pěstovat širokořádkové plodiny kukuřice, brambory, řepa, bob setý, sója, slunečnice a čirok. Porosty obilnin a řepky olejně na takto označené ploše budou zakládány s využitím půdoochranných technologií; v případě obilnin nemusí být dodržena podmínka půdoochranných technologií při zakládání porostů pouze v případě, že budou pěstovány s podsevem jetelovin nebo jetelotravních směsí,
  - b) mírně erozně ohrožená, zajistí, že širokořádkové plodiny kukuřice, brambory, řepa, bob setý, sója, slunečnice a čirok budou zakládány pouze s využitím půdoochranných technologií.

GAEC 3

- Žadatel na minimálně 20 % jím užívané výměry půdních bloků, popřípadě jejich dílů s druhem zemědělské kultury orná půda, vztažené k celkové výměře tohoto druhu kultury užívané žadatelem k 31. květnu příslušného kalendářního roku v evidenci půdy, zajistí každoročně:

a) aplikování tuhých statkových hnojiv nebo tuhých organických hnojiv v minimální dávce 25 tun na hektar, s výjimkou tuhých statkových hnojiv z chovu drůbeže, kde je minimální dávka stanovena na 4 tuny na hektar. Při plnění podmínky zapravením ponechaných produktů při pěstování rostlin (např. slámy) podle jiného právního předpisu není stanovena minimální dávka nebo

b) pokrytí tohoto procenta výměry, popřípadě jeho odpovídající části, v termínu minimálně od 31. května do 31. července příslušného kalendářního roku porostem jedné z následujících plodin, popřípadě jejich směsí: jeteloviny, vikev huňatá, vikev panonská, vikev setá, bob polní, lupina modrá, hrách setý. Porosty výše uvedených plodin lze zakládat i jako podsev do krycí plodiny, popřípadě jako směsi s travami v případě, že zastoupení trav v porostu nepřesáhne 50 %.

Změny v GAEC

- GAEC 1: půda se sklonitostí 7°(dříve 3) v šíři 25m, kde nebudou užita tekutá hnojiva s rychle uvolnitelným dusíkem; dodržení ochranné vzdálenosti u POR
- GAEC 4: osetí meziplodinou
- GAEC 5: zákaz zásahů na zaplavené, přesycené půdě vodou

Ekologické zemědělství a integrovaná produkce

- MZe dlouhodobě podporuje národními i evropskými dotacemi a pozitivní politikou rozvoj EZ v ČR. Nyní je EZ na 11,7% zemědělské půdy, kde nedochází k používání POR a jiných polutantů a hnojí se organickými hnojivy.
- IP je určena pro sady, vinice a pěstování zeleniny. Většina sadů a vinic, které nejsou EZ, jsou IP. V IP jsou omezeny nebo zakázány některé perzistentní nebo jinak významné polutanty.
- V období 2015-2020 očekáváme další rozvoj EZ a IP v ČR.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Spolupráce s MŽP

- MZe se ve spolupráci s MŽP snaží udržet nebo zvýšit ochranu ZPF proti nekonceptnímu zastavování velkoplošnými projekty tam, kde to není ve strategickém zájmu ČR.
- MZe spolupracuje s MŽP na problematice odpadového hospodářství, zejména co se týká využití BRKO (bioplynové stanice, uplnětnění kompostů v zemědělství.
- Ve spolupráci s MŽP a VÚMOP vytváříme systémy monitorování kvality půdy, s možností predikcí vývoje sucha nebo povodní.

Legislativa EU ve vztahu k omezení vstupů RV

- EU dlouhodobě směřuje k extenzifikaci zemědělské produkce
- Obecně se základně zemědělské standardy postupně přibližují k IP a EZ. Každý rok přibývá položek na seznamu zakázaných POR a dalších látek
- Dochází k masivnímu rozvoji biotechnologií a bio-POR, které jsou v současné době mnohdy stejně účinné nebo účinnější než chemické POR, aniž by způsobovaly resistance nebo mutace škůdců a chorob
- Výrazné snížení zornění v ČR na základě požadavků EU vedlo ke snížení zatížení spodních vod zejména v horských a podhorských oblastech a na Vysočině
- Nové požadavky na tzv. Greening SZP přinesou další pozitivní efekty (ochrana půdy podél toků, meziplodiny, organické hnojení apod.)

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

DĚKUJI ZA POZORNOST.

Ing. Jan Gallas
Ministerstvo zemědělství
Jan.Gallas@mze.cz